

POWIATOWY URZĄD PRACY

ul. 3 Maja 55, 07-300 Ostrów Mazowiecka
tel. (0-29) 745-33-93, 745-21-51 fax. 745-21-52
e-mail: pupom@post.pl

***MONITORING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH W POWIECIE OSTROWSKIM
ZA 2009 ROK.***

***CZĘŚĆ I
DIAGNOSTYCZNA***

Ostrów Mazowiecka, marzec 2010r.

Monitoring składa się z następujących części:

I.	Wstęp.....	3
II.	Analiza bezrobocia w powiecie ostrowskim według zawodów i grup zawodów	5
III.	Analiza ofert pracy w powiecie według zawodów i grup zawodów.....	9
IV.	Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych	13
V.	Uwagi	18
VI.	Aneks statystyczny	18

I. WSTĘP

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U z 2008r. Nr 69 poz. 415 ze zm.) do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy opracowywanie analiz i sprawozdań, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Od kilkunastu lat bezrobocie stanowi dotkliwy problem społeczny, gospodarczy i polityczny w naszym kraju. Aby go rozwiązać lub choćby złagodzić, konieczne jest prowadzenie prawidłowej i skutecznej polityki rynku pracy poprzez stosowanie różnorodnych instrumentów adekwatnych do zakładanych celów. W dobie gospodarki rynkowej szczególną uwagę należy skupić na dostosowaniu systemu kształcenia do zmieniającego się zapotrzebowania pracodawców na kwalifikacje zawodowe zasobów ludzkich. Realizowanie tego zamierzenia wymaga zastosowania sprawnego systemu informacyjnego opartego na weryfikacji i analizie bieżących danych dotyczących poziomu oraz struktury bezrobocia i ofert pracy.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych to proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy, które dotyczą kształtowania popytu na pracę oraz podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania systemów: szkolenia bezrobotnych i poszukujących pracy oraz kształcenia zawodowego. Jest on sporządzany w oparciu o zalecenia metodyczne opracowane przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Niniejsze opracowanie pn. „**Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie ostrowskim za 2009 roku**” ma służyć koordynacji kierunków kształcenia oraz szkoleń osób bezrobotnych i poszukujących pracy z aktualnymi potrzebami rynku pracy. Aktualnie zachodzi coraz większa konieczność dopasowywania kwalifikacji zawodowych potencjalnych pracowników do wymogów stawianych pod określone miejsce pracy. Monitoring ma usprawnić prowadzenie poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy oraz ułatwić projektowanie i realizację programów rynku pracy aktywizujących osoby bezrobotne.

Monitoring obejmuje zawody i specjalności, ujęte w dużych grupach zawodowych (kod 2-cyfrowy) oraz elementarnych grupach zawodowych (kod 4-cyfrowy). Zgromadzone informacje opierają się natomiast na danych tabelarycznych zamieszczonych w internetowej aplikacji systemu SI PULS „Syriusz”, sporządzanych na podstawie zaleceń metodycznych do prowadzenia

monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. O *zawodzie deficytowym* mówimy, gdy liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy w danym zawodzie nie zaspokaja potrzeb pracodawców. Inaczej ujmując, kiedy liczba ofert pracy jest wyższa od liczby zarejestrowanych w danym zawodzie. Z kolei o *zawodzie nadwyżkowym* mówi się wówczas, kiedy liczba zarejestrowanych osób jest wyższa od liczby ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców w danym zawodzie. Natomiast przez *zawód zrównoważony* należy rozumieć liczbę ofert pracy w danym zawodzie odpowiadającą liczbie osób zarejestrowanych o poszukiwanych kwalifikacjach.

Jak wskazuje doświadczenie Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowi Mazowieckiej w zakresie sporządzania monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz opinie instytucji zajmujących się tą problematyką (np. Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie) analizy dokonywane na podstawie z internetowej aplikacji SI PULS „SYRIUSZ”, nie odzwierciedlają w pełni sytuacji panującej na rynku pracy w obszarze zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Potwierdzają to również zapisy z Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok, sporządzonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, przyjęty do realizacji przez Zarząd Województwa Mazowieckiego Uchwałą Nr 293/324/10 z dnia 16.02.2010r. „Zaproponowane w monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych wskaźniki wymagają bardzo ostrożnej interpretacji. Analizując je trudno jednoznacznie stwierdzić, które z zawodów są naprawdę deficytowe. Zastosowane mierniki nie zawsze przedstawiają rzeczywisty stan zawodów deficytowych i nadwyżkowych na rynku pracy...”¹. Analiza oparta tylko na dostępnej sprawozdawczości i wyliczonych w systemie SYRIUSZ wskaźnikach nie odzwierciedla rzeczywistych problemów rynku pracy i skali bezrobocia. Zasadniczy wpływ na właściwą interpretację wskaźników statystycznych może mieć wprowadzenie jednolitych zasad dodatkowej analizy oraz przyjęcie dodatkowych kryteriów².

¹ Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok. Opracowany przez WUP w Warszawie we współpracy z Urzędem Marszałkowskim w Warszawie, powiatowymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz partnerami społecznymi str. 13.

² ob. cit.

II. ANALIZA BEZROBOCIA W POWIECIE OSTROWSKIM WEDŁUG ZAWODÓW I GRUP ZAWODÓW

BEZROBOCIE WEDŁUG ZAWODÓW

Z analizy struktury bezrobotnych według zawodów w powiecie ostrowskim według stanu na koniec 2009 roku, wykazanej w badaniu T-II/P-1 z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych wynika, że najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby bez zawodu - jest to 1491 osób (tj. 30% ogółu osób bezrobotnych), w tym 764 kobiety.

Bezrobotni wg zawodów w powiecie ostrowskim

Tabela 1

Lp.	Nazwa zawodu	Kod zawodu	Bezrobotnych w zawodzie	Kobiety
1.	Asystent ekonomiczny – [zawód szkolny: Technik ekonomista]	341902	224	191
2.	Sprzedawca	522107	202	190
3.	Technik mechanik	311502	172	14
4.	Ślusarz	722204	169	8
5.	Tokarz	722304	102	33
6.	Krawiec	743304	99	98
7.	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	321402	91	67
8.	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej [zawód szkolny: Rolnik]	613101	86	45
9.	Ekonomista	241102	72	55
10.	Technik rolnik	321208	71	55
11.	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	723190	71	0

Źródło: SI PULS „Syriusz” Tablica T-II/P-1 z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie ostrowskim stan w końcu 2009 roku.

Porównując powyższe zestawienie, które nieznacznie różni się od analogicznej tabeli według stanu na koniec 2008 roku, można zauważyć, że w dwóch zawodach to jest technik ekonomista i sprzedawca w dalszym ciągu nie zachodzi zamiana i ich wskaźnik pozostaje na tym samym wysokim poziomie. W pozostałych zawodach to jest w pozycjach od 3 do 11 zauważyć można różnice wynikające jedynie tylko z przeszerogowania na poszczególnych pozycjach w tabeli, bądź utrzymywania się zawodów na tej samej pozycji. Można zauważyć, że w zawodach technik ekonomista, technik mechanik oraz technik żywienia i gospodarstwa domowego znaczna liczba osób bezrobotnych spowodowana jest dużym napływem osób młodych (absolwentów) kończących corocznie szkoły ponadgimnazjalne, które to osoby rejestrując się w urzędzie otrzymują status osoby bezrobotnej. Na uwagę zasługuje zawód sprzedawcy. Należy zauważyć, iż corocznie osiąga on wysoki wskaźnik. Zapewne związane jest to z dużą rotacją pracowników w sklepach. Zawód ten zaliczany jest także do zawodów, nie wymagających określonego poziomu i rodzaju wykształcenia oraz wysokich kwalifikacji zawodowych, a można go uzyskać poprzez ukończenie szkoleń (trwających krócej niż nauka w szkole) lub nawet krótkotrwałe wykonywanie pracy na tym stanowisku. Natomiast zawody, w których obserwujemy szczególnie duże bezrobocie tj. ślusarz, krawiec, czy tokarz w badaniu T-II/P-1 wykazują duże wskaźniki, ale w rzeczywistości nie wynika to, z dużego napływu absolwentów, rejestrujących się jako osoby bezrobotne, lecz z faktu pozostawania w ewidencji osób długotrwale bezrobotnych, które kształciły się w młodości w dostępnych im kierunkach zawodowych i od ukończenia szkoły nie pracowali, w tym zawodzie. Dlatego jeśli nawet pojawiłyby się na rynku oferty pracy w takich zawodach, wiele osób legitymujących się tymi zawodami, nie może podjąć zatrudnienia ze względu na brak doświadczenia zawodowego lub dezaktualizację umiejętności i kwalifikacji zawodowej.

Na szczególną uwagę zasługują osoby w kategorii „bez zawodu” (tj. 1491 osób), ponieważ mogło by to oznaczać, iż jest to w dużym stopniu grupa nadwyżkowa. Ale należy tu brać pod uwagę fakt, że przyszły pracodawca nie składa ofert pracy na stanowisko „bez zawodu”. Zgłaszając wolną ofertę pracy do PUP pracodawca określa swoje wymagania jakie ma spełniać dana osoba, to jest określa zawód i stanowisko dla przyszłego kandydata do pracy. Kandydaci z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym bądź średnim ogólnokształcącym/profilowanym, którzy nie posiadają jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego są rejestrowani w ewidencji osób bezrobotnych jako grupa osób bez kwalifikacji. Jednocześnie z obserwacji wynika, iż ta grupa jest

najbardziej elastyczną grupą i najczęściej po ukończonym szkoleniu/kursie, gdy osoba przekwalifikuje się jest gotowa do wykonywania powierzonej pracy na kilku różnych stanowiskach pracy.

Reasumując powyższe zestawienie bezrobotnych według zawodów można stwierdzić, że w większości wymienione zawody reprezentowane były przez kobiety (tj. asystent ekonomiczny, sprzedawca czy krawiec). W 2009 roku można też zauważyć większą liczbę bezrobotnych posiadających zawody znajdujące się w obszarze branż technicznych (tj. technik mechanik, technik rolnik czy pozostali mechanicy pojazdów samochodowych), co związane jest z profilami kształcenia na terenie powiatu.

BEZROBOCIE WEDŁUG GRUP ZAWODÓW

Analizując dane przedstawiające strukturę zawodową osób bezrobotnych według grup zawodowych wskazanych w badaniu T-II/P-1a tj. struktura bezrobotnych wg grup zawodowych w powiecie ostrowskim w końcu 2009 roku, należy stwierdzić, że najwięcej bezrobotnych występuje w grupach zawodowych, które ukazuje poniższa tabela (uszeregowano od wskaźnika najwyższego do najniższego):

Tabela 2

Lp.	Kod zawodu (dwucyfrowy)	Nazwa grupy zawodów
1.	72	Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń
2.	31	Średni personel techniczny
3.	74	Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy
4.	34	Pracownicy pozostałych specjalności
5.	32	Średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia
6.	51	Pracownicy usług osobistych i ochrony
7.	52	Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy
8.	24	Pozostali specjaliści
9.	71	Górnicy i robotnicy budowlani
10.	61	Rolnicy

Zródło: SI PULS „Syriusz” Tablica T-II/P-1a z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie ostrowskim stan w końcu 2009 roku.

Powyższa tabela przedstawia grupy zawodowe, zawierające zawody, którymi legitymuje się największa liczba osób bezrobotnych spośród zarejestrowanych (por. tabela nr 1). Powyższe zestawienie nieznacznie różni się od analogicznej tabeli według stanu na koniec 2008 roku.

Biorąc pod uwagę stan na koniec 2008 roku oraz stan na koniec 2009 roku zauważyć można, że występuje pięć grup zawodów najliczniej reprezentowanych są to grupy: robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń, średni personel techniczny, pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownicy pozostałych specjalności, średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia. W w/w zawodach nie zachodziły zmiany i ich wskaźnik pozostał na tym samym poziomie.

Różnice, wynikające jedynie z przeszerogowań na poszczególnych pozycjach w tabeli 2, wystąpiły natomiast w grupach zawodowych tj. pracownicy usług osobistych i ochrony, modelki, sprzedawcy i demonstratorzy oraz pozostali specjaliści, natomiast na miejscu dużej grupy pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach, który osiągał pozycję 10 w 2008 roku pojawiła się duża grupa zawodowa rolnicy. Może wynikać to jednak z tego, że na lokalnym rynku pracy rozwija się branża usługowa i bezrobotni mogą w niej znaleźć zatrudnienie, dlatego też zawody z grupy pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach nie znajdują się w grupach zawodów wykazujących najwyższy wskaźnik bezrobocia.

III. ANALIZA OFERT PRACY W POWIECIE WEDŁUG ZAWODÓW I GRUP ZAWODÓW

OFERTY PRACY WEDŁUG ZAWODÓW

Istotnym elementem monitoringu rynku pracy jest analiza wpływających do Powiatowego Urzędu Pracy ofert pracy, która pozwala określić skalę nadwyżki i deficytu zasobów pracy, w układzie zawodów i specjalności oraz grup zawodów.

Według sprawozdania T-II/P-3 tj. oferty pracy wg zawodów w powiecie ostrowskim w 2009 roku, w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowi Mazowieckiej odnotowano 1786 zgłoszonych ofert pracy (subsydiowanych i niesubsydiowanych), co stanowi poprawę w stosunku do lat ubiegłych. W 2009 roku wpłynęło o 57 ofert pracy więcej niż w 2008 roku.

Poniżej przedstawiono zawody, na które pracodawcy zgłaszali największe zapotrzebowanie:

Tabela 3

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w końcu 2009 roku
1.	522107	Sprzedawca	372
2.	419101	Pracownik biurowy [zawód szkolny: Technik prac biurowych]	261
3.	343101	Pracownik administracyjny [zawód szkolny: Technik administracji]	192
4.	914103	Robotnik gospodarczy	132
5.	932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	60
6.	913207	Sprzątaczką	54
7.	832302	Kierowca samochodu ciężarowego	25
8.	413103	Magazynier	24
9.	343201	Księgowy [samodzielny]	24
10.	411101	Sekretarka	21

Źródło: SI PULS „Syriusz” Tablica T-II/P-3 z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie ostrowskim stan w końcu 2009 roku.

W badanym okresie najwięcej ofert pracy zgłoszono dla sprzedawców - 372 oferty pracy, pracowników biurowych – 261 ofert pracy oraz pracowników administracyjnych – 192 oferty. W analizowanej grupie zawodów w 2 zawodach nastąpił spadek liczby zgłoszonych ofert pracy w stosunku do 2008 roku. Spadek dotyczył ofert pracy dla robotnika pomocniczego w przemyśle przetwórczym oraz sprzątaczką. Spośród wymienionych wyżej zawodów o największym napływie ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców w 2009 roku, większość stanowi te same zawody, w których również w 2008 roku pracodawcy zgłaszali duże zapotrzebowanie na pracowników. Na podstawie powyższego zestawienia można stwierdzić, że niezmiennie do Powiatowego Urzędu Pracy wpływają oferty pracy w zawodach wskazanych w pozycji nr 1-7 w/w tabeli.

W odniesieniu do 2008 roku natomiast trzy zawody zostały wyeliminowane tj. kierowca operator wózków jezdniowych, pozostali robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni oraz pozostali robotnicy budownictwa wodnego i pokrewni. Na miejsce tych zawodów wysunęły się zawody, które zajmują poz. od 8 do 10 w tabeli nr 3.

Większy niż w ubiegłych latach napływ ofert pracy w 2009 roku wystąpił natomiast w zawodach wymienionych w poz. 4 i 5 oraz w poz. 7 i 8 powyższego zestawienia. Jak wskazuje analiza ofert pracy, pod względem zgłoszonych przez pracodawców wymogów stawianych w stosunku do kandydatów do zatrudnienia, pracodawcy (w szczególności z sektora prywatnego) są mało zainteresowani zatrudnieniem osób z wyższym wykształceniem. Najczęściej cenione jest posiadanie przez przyszłych pracowników umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz stażu pracy w zgłaszanym zawodzie.

W badanym okresie największa ilość ofert pracy skierowana była do pracowników biurowych oraz administracyjnych, ale należy zauważyć, że wśród 1786 ofert pracy znajdują się oferty stażu (a więc oferty finansowane ze środków Funduszu Pracy), gdzie najczęściej występują zawody biurowe i administracyjne. Na czwartym miejscu w powyższym zestawieniu znajduje się zawód, na który występuje duże zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy tj. robotnik gospodarczy. Jak obrazuje powyższa tabela do Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowi Mazowieckiej wpłynęło także stosunkowo dużo ofert pracy w zawodzie sprzątaczką. Zawody te stanowią niejednokrotnie odpowiednią ofertę pracy dla zarejestrowanych osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych. Jak wyżej wspomniano wiele napływających ofert pracy dotyczy prac subsydiowanych: tj. oferty stażu, prac interwencyjnych, robót publicznych czy też refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego (czyli form finansowanych z Funduszu Pracy). Najczęściej do Powiatowego Urzędu Pracy wpływają oferty subsydiowane

w zawodach takich jak: pracownik biurowy, pracownik administracyjny, sprzedawca, robotnik gospodarczy czy też sprzątacza, co tłumaczy i potwierdza obecność tych zawodów w najwyższych pozycjach tabeli. Dlatego też analiza wyników uzyskanych w raporcie wymaga ostrożnej interpretacji.

Zawody, które pojawiły się na pozycji 5 oraz w poz. 7-9 (patrz. tabela nr 3) tj. księgowy (samodzielny), magazynier, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym oraz kierowca samochodu ciężarowego obrazują natomiast zainteresowanie pracodawców zatrudnieniem osób bezrobotnych bez udziału środków publicznych. Może to oznaczać, że na rynku pracy brak jest bezrobotnych posiadających umiejętności, wykształcenie oraz staż pracy do wykonywania takich zawodów, jeżeli pracodawcy gotowi są zatrudnić na nich pracowników bez wsparcia ze środków Funduszu Pracy, ale z własnych funduszy.

OFERTY PRACY WEDŁUG GRUP ZAWODÓW

Poniżej przedstawione zestawienie powiązane jest z tabelą nr 3, obrazującą oferty pracy w poszczególnych zawodach, z uwagi na przynależność poszczególnych zawodów do dużych grup zawodowych, gdzie w końcu 2009 roku obserwowano w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowi Mazowieckiej oferty pracy w zawodach szeregujących się w następujących grupach (uszeregowano od wskaźnika najwyższego do najniższego):

Tabela 4

Lp.	Kod zawodu (2-cyfrowy)	Nazwa grupy zawodów
1.	52	Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy
2.	41	Pracownicy obsługi biurowej
3.	34	Pracownicy pozostałych specjalności
4.	91	Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach
5.	93	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie
6.	51	Pracownicy usług osobistych i ochrony
7.	72	Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń
8.	71	Górnicy i robotnicy budowlani
9.	23	Specjaliści szkolnictwa

Źródło: SI PULS „Syriusz” Tablica T-II/P-3a z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie ostrowskim stan w końcu 2009 roku.

Wyżej wymienione zestawienie nieznacznie różni się od analogicznej tabeli według stanu na koniec 2008 roku. W ofertach pracy według grup zawodów w dalszym ciągu nie zachodzą diametralne zmiany, w wielu zawodach wskaźniki pozostały na tym samym poziomie (np. w grupie zawodowej pracownicy usług osobistych i ochrony). W zawodach tj. modelki, sprzedawcy i demonstratorzy, pracownicy obsługi biurowej, pracownicy pozostałych specjalności, pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach, robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie, robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń oraz górnicy i robotnicy budowlani można zauważyć tylko różnice wynikające z przeszerogowań na poszczególnych pozycjach w tabeli. Ponadto 1 zawód został wyeliminowany tj. pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy przez zawód, który znalazł się na poz. 9 tj. specjaliści szkolnictwa.

Podsumowując powyższe zestawienie można stwierdzić, że wysokie szanse na zatrudnienie mają osoby posiadające kwalifikacje do pracy w zawodach, do których zaliczane są duże grupy, które znajdują się na poz. 1-4 (patrz. tabela 4). Natomiast niewiele niższe szanse mają osoby zakwalifikowane do grupy, które znajdują się na poz. 5-9 (patrz. tabela 4). Na uwagę zasługuje fakt, że zgłaszane przez pracodawców do urzędu wolne miejsca pracy są realizowane także w ramach subsydiowanych form lub instrumentów rynku pracy tj. bezrobotni kierowani są na formy takie jak: staż, roboty publiczne, prace interwencyjne czy nawet refundacja kosztów wyposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy. Taka forma aktywizacji zawodowej nie obciąża pracodawcy kosztami utworzenia miejsca pracy, a jeśli już to w niewielkim stopniu.

IV. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie ostrowskim przeprowadzono w oparciu o wskaźniki zawarte w zaleceniach metodycznych do prowadzenia monitoringu. Jednym z podstawowych mierników do prowadzenia monitoringu popytu i podaży na rynku pracy jest wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów wyrażony ilorazem średniej miesięcznej liczby zgłoszonych ofert pracy w danym zawodzie i średniej miesięcznej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w danym zawodzie.

W zależności od wartości wskaźnika w przedziale od 0 do 0,9 mamy do czynienia z zawodami nadwyżkowymi, w przedziale od 0,9 do 1,1 określone są zawody zrównoważone, natomiast zawody deficytowe wyrażone są wskaźnikiem powyżej 1,1.

ZAWODY DEFICYTOWE – Tabela rankingowa

Tabela 5

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności deficytu
1.	914103	Robotnik gospodarczy	33,0000
2.	411101	Sekretarka	21,0000
3.	343101	Pracownik administracyjny [zawód szkolny: Technik administracyjny]	16,0000
4.	421102	Kasjer handlowy	15,0000
5.	341503	Przedstawiciel handlowy [przedstawiciel regionalny]	12,0000
6.	821103	Operator maszyn do obróbki skrawaniem	11,0000
7.	419101	Pracownik biurowy [zawód szkolny: Technik prac biurowych]	9,0000
8.	915205	Szatniarz	7,0000
9.	522108	Sprzedawca w stacji paliw	6,0000
10.	346104	Pracownik socjalny	5,5000
11.	932101	Konserwator części	5,0000
12.	232105	Nauczyciel geografii	4,0000
13.	513102	Opiekunka dziecięca	4,0000
14.	712401	Brukarz	4,0000

15.	913207	Sprzątaczką	3,8571
16.	422201	Recepcjonista	3,5000
17.	233201	Nauczyciel przedszkola	3,0000
18.	422104	Pracownik informacji turystycznej	3,0000
19.	514109	Fryzjer damski	3,0000
20.	712901	Konserwator budynków	3,0000
21.	721203	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	3,0000
22.	823104	Wulkanizator	3,0000
23.	932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	2,7273
24.	311101	Laborant chemiczny	2,5000
25.	522107	Sprzedawca	2,0440
26.	712302	Stolarz budowlany	2,0000
27.	712903	Monter konstrukcji budowlanych	2,0000
28.	741401	Młynarz	2,0000
29.	816204	Palacz kotłów c.o. gazowych	2,0000
30.	832302	Kierowca samochodu ciężarowego	1,1905

Źródło: SI PULS „Syriusz” Tablica T-II/P-4 zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie ostrowskim stan w końcu 2009 roku.

Zawody deficytowe występują na rynku pracy znacznie rzadziej niż zawody nadwyżkowe. Jest to spowodowane tym, że istnieje większe zapotrzebowanie na pracowników o danych kwalifikacjach niż rzeczywista liczba osób posiadających te kwalifikacje. Rzeczywisty popyt na dane zawody warto zatem rozpatrywać z uwzględnieniem różnych źródeł pozyskiwania pracowników, a więc należy mieć na względzie fakt, że pracodawcy nie każde wolne miejsca zatrudnienia zgłaszają do Urzędu, a np. zamieszczają tylko oferty pracy w prasie lokalnej.

Porównując zestawienie zawodów deficytowych i nadwyżkowych wg stanu na koniec 2008 roku ze stanem na koniec 2009 roku stwierdzić można, że większość zawodów zmieniła swoje pozycje, a nieliczne grupy wyeliminowane zostały przez inne zawody. Z analizy porównawczej wynika, że spośród 30 zawodów stanowiących w 2009 roku grupę zawodów deficytowych – 2 zawody w 2008 roku stanowiło zawody nadwyżkowe tj: pracownik socjalny, fryzjer damski. Natomiast 1 zawód deficytowy z 2009 roku w 2008 roku był zawodem zrównoważonym tj: laborant chemiczny.

Wśród zawodów deficytowych pojawiły się zawody z sektora budowlanego: stolarz budowlany, monter konstrukcji budowlanych oraz brukarz. Wśród zawodów deficytowych na ostatnim miejscu pojawił się też kierowca samochodu ciężarowego. Trudności z realizowaniem ofert pracy na to stanowisko

spowodowane są jednak tym, że pracodawcy stawiają kandydatom wysokie wymagania do wykonywania w/w zawodu np. związane z posiadaniem stażu pracy w zawodzie.

Z powyższego zestawienia wynika ponadto, że powiat ostrowski, potrzebuje pracowników w zawodach obejmujących w większości wykształcenie zawodowe lub średnie. Jak widać istnieje zapotrzebowanie na kształcenie młodzieży w konkretnych i sprecyzowanych zawodach takich jak pracownik administracyjny [zawód szkolny: technik administracyjny], pracownik biurowy [zawód szkolny: technik prac biurowych], monter konstrukcji budowlanych, czy spawacz ręczny łukiem elektrycznym. Zawody wskazane w tabeli są bardzo podobne do zawodów występujących w najczęściej zgłaszanych ofertach pracy (por. tabela nr 3). Ta sytuacja dotyczy zawodów tj. kierowca samochodu ciężarowego, sprzedawca, czy sprzątaczkę, co wyjaśnia trudności w doborze pracowników na stanowiska pracy w w/w zawodach. Zauważalny jest również wzrost popytu na spawaczy ręcznych łukiem elektrycznym oraz pracowników związanych ze świadczeniem opieki (tj. opiekunka dziecięca).

ZAWODY NADWYŻKOWE – Tabela rankingowa

Tabela 6

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki
1.	341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	0,0036
	241102	Ekonomista	0,0090
2.	321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	0,0139
3.	311302	Technik elektryk	0,0390
4.	512202	Kucharz małej gastronomii	0,0408
5.	722304	Tokarz	0,0444
6.	241912	Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	0,0571
7.	244104	Pedagog	0,0588
8.	742207	Stolarz meblowy	0,0625
9.	724201	Elektromonter [elektryk] zakładowy	0,0769
10.	741201	Cukiernik	0,0882
11.	712102	Murarz	0,0976
12.	722204	Ślusarz	0,0977
13.	723106	Mechanik pojazdów samochodowych	0,1011

14.	724301	Elektromonter instalacji elektrycznych	0,1091
15.	721202	Spawacz ręczny gazowy	0,1250
16.	742204	Stolarz	0,1250
17.	723105	Mechanik pojazdów osobowych	0,1429
18.	741104	Rzeźnik wędliniarz	0,1429
19.	312102	Technik informatyk	0,1600
20.	512201	Kucharz	0,1618
21.	233108	Nauczyciel nauczania początkowego	0,1667
22.	741203	Piekarz	0,1818
23.	723304	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	0,2000
24.	714101	Malarz budowlany	0,2222
25.	932103	Pakowacz	0,2353
26.	341501	Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec]	0,2381
27.	322402	Technik fizjoterapii	0,2500
28.	224101	Pielęgniarka	0,2500
29.	322905	Ratownik medyczny	0,2500
30.	712204	Zbrojarz	0,2500
31.	724102	Elektromonter pojazdów samochodowych	0,2500

Zródło: SI PULS „Syriusz” Tablica T-II/P-4 zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie ostrowskim stan w końcu 2009 roku.

Zawody, jakie wystąpiły w powyższej tabeli okazały się najbardziej nadwyżkowymi zawodami w powiecie ostrowskim i jednocześnie stanowią one zawody, w których najtrudniej jest znaleźć zatrudnienie. Należy przy tym zwrócić uwagę, że w/w tabela nie w pełni odzwierciedla stan faktyczny naszego lokalnego rynku pracy, gdyż nie wszystkie oferty pracy są zgłaszane do PUP. Pracodawcy najczęściej zamieszczają swoją ofertę pracy w prasie lokalnej, szukają przyszłego kandydata poprzez sieć znajomych, jak również upowszechniają swoją ofertę na słupach ogłoszeniowych lub zamieszczają dane oferty w Internecie. Często urząd jest dla pracodawcy ostatnią instytucją w poszukiwaniu kandydatów do pracy, gdy już nie może znaleźć w inny sposób odpowiedniej osoby na dane miejsce pracy. Z przedstawionych powyżej danych (tj tabeli 6) wynika, że zawodem nadwyżkowym jest asystent ekonomiczny. Wsuwając zatem wnioski można stwierdzić, że sytuacja osób bezrobotnych, którzy posiadają w/w kwalifikacje zawodowe na lokalnym rynku pracy jest bardzo trudna.

Z analizy danych wynika, ponadto że do najbardziej nadwyżkowych

zawodów w końcu roku 2009 należały też zawody takie jak: ekonomista, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik elektryk, czy kucharz małej gastronomii. Co istotne, bezrobotnych legitymujących się w/w zawodami generują szkoły z terenu powiatu ostrowskiego kształcące właśnie we wskazanych wyżej kierunkach.

W powyższym zestawieniu, które przedstawia zawody nadwyżkowe w powiecie ostrowskim można także zauważyć, że zawody nadwyżkowe w większości obejmują wykształcenie na poziomie technicznym oraz zawodowym. Wnioski jakie się nasuwają są więc oczywiste. Na rynku pracy jest nasycenie pracowników wykwalifikowanych w zawodach, w których do Powiatowego Urzędu Pracy nie wpływają oferty pracy.

Część bezrobotnych rejestrując się w PUP jest klasyfikowana w zawodzie wyuczonym, a część w zawodzie wykonywanym zgodnie z konstrukcją systemu informatycznego SI PULS służącego do obsługi osób bezrobotnych. Dodatkowo wielu bezrobotnych dysponuje umiejętnościami nie ograniczającymi się tylko do jednego zawodu, a w chwili rejestracji są oni klasyfikowani w ewidencji pod jednym kodem zawodowym (ostatnio wykonywanym). Bezrobotni posiadający kilka zawodów mogą zatem – w zależności od potrzeb rynku pracy – podjąć zatrudnienie zarówno w zawodach nadwyżkowych jak i deficytowych. Rozpatrując konkretne zawody nie uwzględnia się ponadto podobieństwa kwalifikacyjnego niektórych z nich (np. sprzedawca, ekspedient lub handlowiec), a także faktu, iż do wykonywania pewnych prac nie są potrzebne żadne kwalifikacje np. w takich zawodach jak: pracownik gospodarczy czy pakowacz. Na uwagę zasługuje zawód asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista] bo zwiększa się ilość osób posiadających ten zawód, choć w 2009 roku, nie wpłynęła żadna oferta pracy w tym zawodzie. Ten kierunek kształcenia cieszy się jednak dużym zainteresowaniem wśród młodych ludzi. Być może związane jest to z faktem, że ukończenie tego zawodu pozwala uzyskać umiejętności umożliwiające podjęcie zatrudnienia w innych zawodach takich jak: pracownik biurowy czy pracownik administracyjny. Często też młodzi ludzie kończąc swoją naukę w szkołach średnich kontynuują dalszą naukę w trybie niestacjonarnym na studiach wyższych o specjalności ekonomia lub administracja.

Zestawienie zawodów zrównoważonych przedstawia się następująco:

Tabela 7

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik równowagi
1.	214506	Inżynier mechanik – technologia mechaniczna	1,0000
2.	223301	Lekarz weterynarii	1,0000
3.	235907	Pedagog szkolny	1,0000
4.	313104	Fotograf	1,0000
3.	421103	Kasjer w przedsiębiorstwie	1,0000
4.	513301	Opiekunka domowa	1,0000
5.	513302	Siostra PCK	1,0000
6.	514104	Manikiurzystka	1,0000
7.	612102	Hodowca koni	1,0000
8.	721304	Blacharz budowlany	1,0000
9.	743602	Hafciarka	1,0000
10.	821110	Operator zgrzewarek	1,0000
11.	821290	Pozostali operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji betonu, asfaltobetonu, elementów betonowych i kamiennych i pokrewni	1,0000
12.	828205	Monter osprzętu elektrotechnicznego	1,0000

Źródło: SI PULS „Syriusz” Tablica T-II/P-4 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie ostrowskim stan w końcu 2009 roku.

W omawianym okresie odnotowano 12 zawodów zrównoważonych (wskaźnik intensywności nadwyżki/ deficytu większy od 0,9 a mniejszy od 1,1), czyli takich, na które zapotrzebowanie na rynku pracy jest równe liczbie osób poszukujących pracy w tych zawodach. Osoby posiadające kwalifikacje z tej grupy, teoretycznie nie powinny mieć problemu z podjęciem odpowiedniego zatrudnienia. Z analizy porównawczej wynika, że żaden z w/w 12 zawodów zrównoważonych w 2009 roku, nie należał do tej grupy w roku 2008. Daje się zauważyć, że 2 zawody, które w 2008 były zawodami zrównoważonymi: palacz pieców zwykłych oraz laborant chemiczny, w 2009 roku stanowią zawód deficytowy.

Jak wynika z powyższego zestawienia zawody zrównoważone obejmują m.in. wykształcenie wyższe, co sugeruje stabilność zawodową osób kończących studia, ale też osób legitymujących się wykształceniem zawodowym w kierunku manikiurzystka, kasjer handlowy czy blacharz budowlany.

V. UWAGI

Zgodnie z zaleceniami metodologicznymi na tym etapie kończy się część diagnostyczna „Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie ostrowskim za 2009 rok”. Część druga – prognostyczna opatrzona zostanie wnioskami końcowymi z całości monitoringu, natomiast opracowana zostanie po otrzymaniu publikowanych przez GUS danych dotyczących absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu ostrowskiego, które zgodnie z uzyskanymi informacjami umieszczone zostaną w aplikacji SI PULS „Syriusz” w połowie roku 2010.

Powyższe opracowanie „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie ostrowskim za 2009 rok”. Wyniki raportu należy jednak ostrożnie interpretować, m.in. z uwagi na fakt, że zastosowane podczas sporządzania monitoringu mierniki nie zawsze przedstawiają rzeczywisty stan zawodów deficytowych i nadwyżkowych na danym, lokalnym rynku pracy.

ANEKS STATYSTYCZNY

- 1) **Tablica T-II/P-1** Bezrobotni wg zawodów w powiecie ostrowskim stan w końcu 2009 roku;
- 2) **Tablica T-II/P-1a** Struktura bezrobotnych wg grup zawodowych w powiecie ostrowskim w 2009 roku;
- 3) **Tablica T-II/P-3** Oferty pracy wg zawodów w powiecie ostrowskim w 2009 roku;
- 4) **Tablica T-II/P-3a** Struktura ofert pracy wg grup zawodowych w powiecie ostrowskim w 2009 roku;
- 5) **Tablica T-II/P-4** Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie ostrowskim w 2009 roku.